

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA OBČANSKÉ VÝCHOVY

Občanská válka v Sýrii

Mezinárodní vztahy

(podzim 2018)

Vypracovala: Dana Doležalová, 425930

Vyučující: Mgr. et. Mgr. Michal Škerle

Obsah

Úvod	3
1 Historie.....	3
2 Demografie.....	4
3 Občanská válka.....	6
4 Mírová jednání	9
5 Uprchlická krize	10
Zdroje.....	12
Seznam obrázků	13

Úvod

Od roku 2011 probíhá v Sýrii občanská válka, která představuje jednu z největších humanitárních katastrof v současné době. Během této války bylo zabito více než 460 000 Syřanů, více než jeden milion lidí bylo zraněno a více než 12 milionů, což odpovídá polovině předválečné populace v zemi, bylo vysídleno. Do konfliktu se zapojilo velké množství regionálních i globálních mocností, některé z nich přímo, některé nepřímo. Jak říká expert na dění v Sýrii Fajsal Itání: „*Válka v Sýrii byla od začátku vykreslována jako mezinárodní konflikt, což tak úplně neodpovídalo. Až teď se stal skutečně mezinárodním.*”¹

1 Historie

V roce 1920, tedy po první světové válce a po rozpadu Osmanské říše, byla ustanovena Sýrie jako francouzský mandát. Po druhé světové válce, v roce 1946, vyhlásila Sýrie nezávislost. Sýrie však byla zpočátku v politické sféře nestabilní. „*Roku 1970 získal moc ve vládoucí nacionalistické a socialistické straně Baas generál Háfiz al-Asad. Ten proměnil Sýrii sice v politicky stabilní, sekulární, avšak značně autoritářský režim.*“² Mezi jeho nejbrutálnější činy patří například potlačení povstání Muslimského bratrstva v roce 1982. Tento zásah měl za následek několik desítek tisíc obětí. Generál Háfiz al-Asad zemřel roku 2000 a moc v zemi převzal jeho mladší syn Bašár al-Asad, který v autoritativním pojetí vlády pokračoval.³

Do dnešních dnů zůstává nevyřešeným problémem rozdělení Velké Sýrie ve 20. letech minulého století. Syrská republika si nárokuje území dnešního Libanonu, v letech 1976 až 2006 byly hranice Libanonu okupovány Sýrií, což mělo za následek její značné hospodářské vysílení a nespokojenost občanů s dlouhotrvajícím konfliktem a trvajícím ohrožením na životech.⁴

---

¹ Občanská válka v Sýrii. *iRozhlas* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

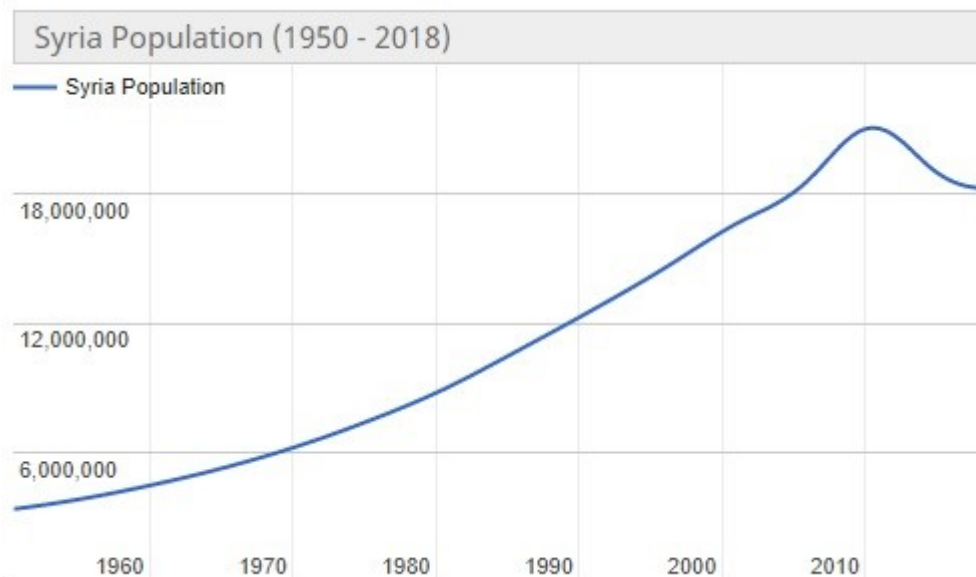
² Netrval, Pavel: Občanská válka v Sýrii. Praha 2015. s. 3.

³ Tamtéž.

⁴ ŠABACKÁ, Yvona. *Konflikt a politika velmocí na Blízkém východě: Libanon - bitevní pole velmocí*. Plzeň 2011.

2 Demografie

V současné době žije v Sýrii přibližně 18 289 498 obyvatel. Sýrie se v seznamu zemí podle počtu obyvatel řadí na 64. místo. Celková rozloha země je 183 630 km² a hustota obyvatelstva činí 100 na km². 78,2% obyvatelstva žije ve městech (14 289 848 lidí v roce 2018). Průměrný věk, kterého se lidé v Sýrii dožívají, je 20,5 let.⁵

Obrázek 1: Obyvatelstvo Sýrie - křivka⁶

Syria Population by Year (Historical) [?] Based on United Nations World Population Prospects

Year	Population	% Male	% Female	Density (km ²)	Population Rank	Growth Rate
2018	18,284,407	50.47%	49.53%	98.74	64	0.08%
2017	18,269,868	50.53%	49.47%	98.66	63	-0.87%
2016	18,430,453	50.57%	49.43%	99.53	61	-1.63%
2015	18,734,987	50.58%	49.42%	101.17	60	-2.27%
2010	21,018,834	50.48%	49.52%	113.50	55	2.82%
2005	18,294,611	51.02%	48.98%	98.79	58	2.20%
2000	16,410,848	50.59%	49.41%	88.62	57	2.73%
1995	14,345,492	50.58%	49.42%	77.47	58	2.88%
1990	12,446,171	50.55%	49.45%	67.21	56	3.17%

Obrázek 2: Růst/pokles obyvatelstva v Sýrii⁷

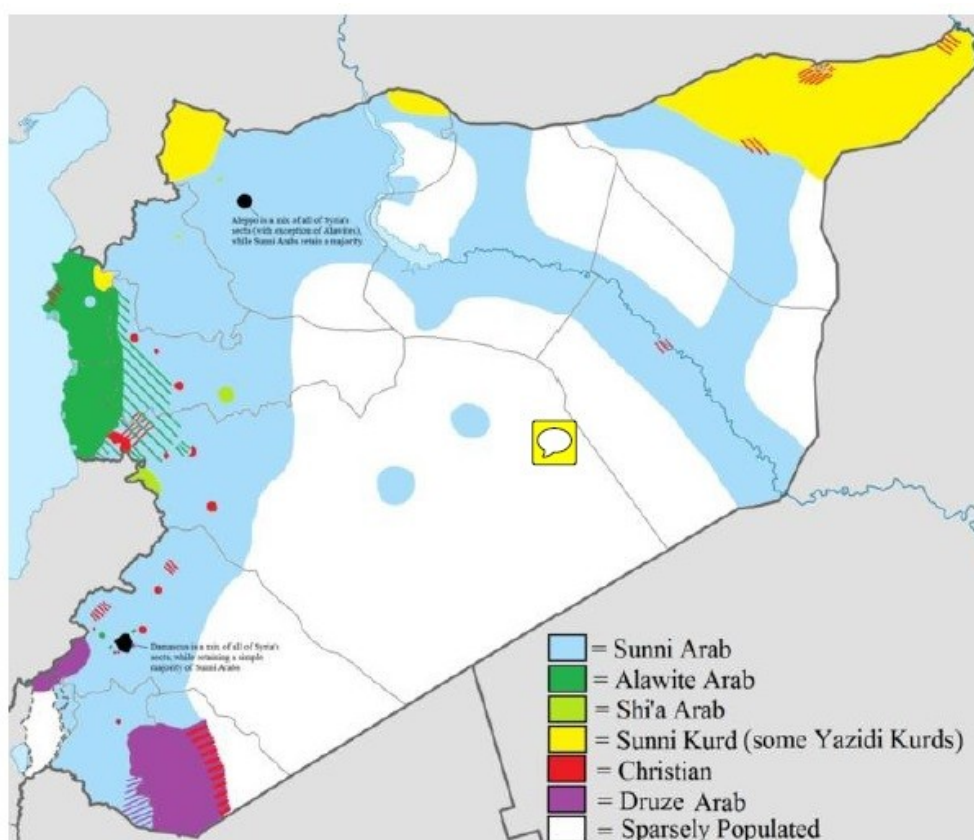
⁵ Syria Population. *Worldometers* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

⁶ Tamtéž.

⁷ Syria Population 2018. *World Population Review* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

Sýrie je převážně islámskou zemí, kdy podle posledních údajů z roku 2007 bylo 87% populace země muslimské. Celkem 74% Syřanů se řadí mezi sunnitské muslimy a dalších 13% mezi šiitské. V současné době je v Sýrii přibližně 2 miliony příslušníků alávitské sekty, jejímž členem je také vládnoucí prezident Bašár al-Asad. Přibližně 10% obyvatelstva se řadí ke křesťanům a 3% k sektě drúzů.⁸

Největší etnickou skupinou, která tvoří přibližně 90% obyvatelstva v Sýrii, jsou Arabové. Dalšími hlavní skupinou jsou Kurdové (2 miliony)⁹. Zbytek obyvatelstva tvoří arménské, čerkeské, jezídské a turecké menšiny.¹⁰

Obrázek 3: Náboženství v Sýrii¹¹

⁸ Syria Population 2018. *World Population Review* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Netrval. Pavel: *Občanská válka v Sýrii*. Praha 2015.

¹¹ Tamtéž.

3 Občanská válka

Počátkem roku 2011 se proti autoritářským režimům v arabském světě zvedla vlna demonstrací, která měla za následek změnu vlády v několika zemích. Tato situace se stala známou jako Arabské jaro.¹² Na počátku konfliktu v Sýrii si lidé stěžovali na vysokou nezaměstnanost, korupci a nedostatek politické svobody pod vedením prezidenta Bašhara al-Assadu, který, jak již bylo uvedeno výše, převzal vládu nad zemí po svém otci, který zemřel v roce 2000. V březnu roku 2011 vypukly demonstrace v Damašku, které byly inspirovány arabským jarem. Poté, co vláda použila smrtící sílu k rozehnání demonstrace, protesty, které vyžadovaly rezignaci prezidenta, vypukly celostátně. Postupně docházelo k rozšiřování nepokojů a zástupci opozice se začali hájit pomocí zbraní a zbavili se bezpečnostních složek v jejich oblastech. Prezident al-Assad slíbil, že rozdrtí vše, co nazýval „terorismem podporovaný cizími zeměmi“. Násilnosti rychle vzrůstaly a země se postupně dostala do občanské války.¹³ Během těchto nepokojů se také stávalo, že příslušníci bezpečnostních složek vyslaných na potlačení rebelů zběhli a přidali se na stranu opozice. Právě tito bývalí členové vládní armády v červenci roku 2011 založili tzv. Svobodnou syrskou armádu (FSA).¹⁴

I v zahraničí byl vyjádřen odpor se způsobem vlády prezidenta Assada, který byl vyzván představiteli Spojených států, Spojeného království i Evropské unie v srpnu roku 2011, aby odstoupil. Také je v Istanbulu vytvořena Syrská národní rada. V září Evropská unie vyhlásilo embargo na ropu ze Sýrie, diplomatické styky se Sýrii byly přerušeny Tureckem a bylo jí pozastaveno členství v Lize arabských států.¹⁵

Některé země se však postavily na stranu Assada. Syrský režim je stále podporová Íránem, Ruskem a Čínou. Do konfliktu se začalo zapojovat čím dál více stran a opozice se postupně začala rozdělovat na umírněnější a radikálnější skupiny.¹⁶ Bohaté sunnitské státy Perského zálivu, např. Saudská Arábie, Katar či Spojené arabské emiráty, materiálně podporovala rebely proti Assadovi. Naopak šíitský Írán Assadovu vládu podporoval.¹⁷ Vedle syrské armády také bojovali tisíce muslimských šíitských vojáků, kteří byli vyzbrojeni, vycvičeni a financováni libanonským hnutím Hizballáh, ale také Írákem, Afghánistánem

---

¹² Netrval. Pavel: Občanská válka v Sýrii. Praha 2015.

¹³ Syria. *BBC* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

¹⁴ Netrval. Pavel: Občanská válka v Sýrii. Praha 2015.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Middle East. *Aljazeera* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

a Jemenem.¹⁸ V tomto konfliktu také působí jednotky teroristické organizace al-Kájdý. Dále kurdské jednotky, které střeží území na severu země.¹⁹

Ke konci roku 2012 vznikla v Kataru Národní koalice sil revoluce a syrské opozice, která se snaží o sdružení všech syrských opozičních skupin a byla uznána několika státy jako legitimní zástupce syrského lidu.²⁰

V roce 2013 nastalo podezření, že Assad použil chemické zbraně proti povstalcům, což by znamenalo porušení Ženevského protokolu a tedy zásadní zlom ve válce.²¹ Bývalý americký prezident Barack Obama varoval, že použití chemických zbraní v Sýrii by bylo „červenou čarou“, která by vyvolal vojenskou intervenci.²² Obama již zvažoval letecké údery, ale Ruska nakonec přišlo s jiným řešením. V září roku 2013 bylo Sýrii nařízeno zrušení všech chemických zbraní v Sýrii.²³ V roce 2013 zahájila CIA tajný program, jenž měl za cíl financovat, vyzbrojit a vycvičit povstalecké skupiny proti Assadovi, ale program byl později uzavřen.²⁴

V roce 2014 se do války v Sýrii zapojil také tzv. Islámský stát (Islámský stát v Iráku a Levantě/Sýrii). ISIS získala území v západním Iráku i východní Sýrii, kde bylo převážně sunnitské obyvatelstvo. Na tomto území vyhlásil ISIS vlastní chalífát a následně se snaží o získávání dalších území. „*Boj proti Islámskému státu se stal specifickým konfliktem v rámci války v Sýrii, u kterého se dá říct, že úplně všechny zúčastněné strany stojí právě proto Islámskému státu.*“²⁵ Téhož roku Spojené státy zahájily útoky v Sýrii a kolem ní, které byly zaměřeny právě na ISIS. Údery byly navrženy tak, aby zabránily tomu, aby Islámský stát získal další půdu a nakonec zničil tuto bojovou sílu.²⁶

Jak již bylo uvedeno výše, Rusko se postavilo na stranu Bašára al-Assada. V září roku 2015 Rusko zahájilo bombardování především proti rebelským skupinám, které byly podporovány USA, a také nasadilo vojenské poradce, aby podpořili obranu Assada. V Radě bezpečnosti OSN Rusko a Čína opakovaně vetovaly rezoluce podporované Západem o Sýrii.²⁷

---

¹⁸ Syria. *BBC* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

¹⁹ Netrval. Pavel: Občanská válka v Sýrii. Praha 2015.

²⁰ Tamtéž.

²¹ Tamtéž.

²² Middle East. *Aljazeera* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

²³ Netrval. Pavel: Občanská válka v Sýrii. Praha 2015.

²⁴ Middle East. *Aljazeera* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

²⁵ Netrval. Pavel: Občanská válka v Sýrii. Praha 2015. s. 8.

²⁶ Timeline Syria. Call of Hope [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

²⁷ Middle East. *Aljazeera* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

V prosinci roku 2016 dosáhla syrská armáda svého největšího úspěchu proti povstalcům, když získala strategické město Aleppo. Od té doby úřad FSA ovládal omezené oblasti v severozápadní Sýrii. V roce 2017 Assad opět použil chemické zbraně a tak USA provedly první přímou vojenskou akci proti Assadovým silám a zahájily raketové útoky na syrskou leteckou základnu, ze které věřili, že byl chemický útok na Khen Šejhoun zahájen.

V únoru roku 2018 došlo k zintenzivnění ostřelování ruskými a syrskými silami na Idlibu, zejména proto, že došlo k sestřelení ruského bojového letounu. V dubnu téhož roku USA za pomoci britských a francouzských sil, zahájily útok na „místech s chemickými zbraněmi“. Hlavním cílem se stala letecká základna a další syrské vládní zařízení nedaleko Homsu a Damašku. V květnu roku 2018 se syrští opoziční bojovníci evakovali z poslední pevnosti rebelů poblíž Damašku. Syrská svobodná armáda, podporovaná Tureckem, převzala kontrolu nad Afrinem, poblíž hranice mezi Tureckem a Sýrií, od kurdských bojovníků usilujících o samosprávu.²⁸

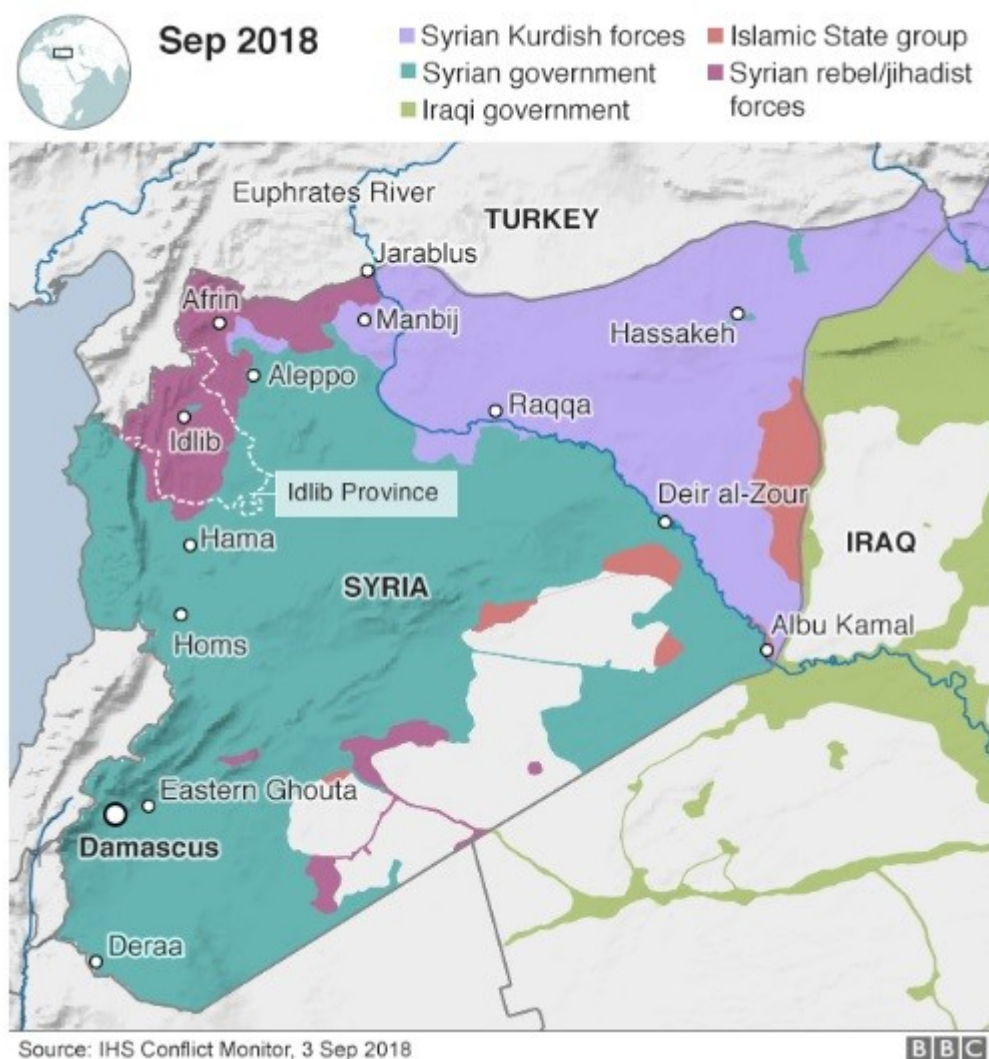

Obrázek 4: Kdo je do války zapojen?²⁹

²⁸ Middle East. *Aljazeera* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

²⁹ Timeline Syria. Call of Hope [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

Obrázek 5: Rozdělení Sýrie³⁰

4 Mírová jednání

Mírová jednání probíhají mezi syrskou vládou a opozicí za účelem dosáhnout v Sýrii vojenského příměří a politických změn, jedním z důležitých bodů je však osud Assada. V červnu roku 2012 se konalo první kolo rozhovorů mezi syrskou vládou a opozičními delegáty v Ženevě ve Švýcarsku. V roce 2014 nahradil zvláštního vyslance OSN pro Sýrii Kofiho Annana Staffan de Mistura. V květnu roku 2017 Rusko, Iran a Turecko vyzvaly k vytvoření čtyř deeskalačních zón v Sýrii, nad kterými se neočekávaly lety ruských a syrských stíhaček. Poslední kolo rozhovorů se uskutečnění v prosinci roku 2017 selhalo

³⁰ Syria. BBC [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

mezi syrskou vládou a opozičními delegáty kvůli výrookům ohledně budoucí roli Assada v přechodné vládě.³¹

V lednu roku 2018 Rusko sponzorovalo rozhovory o budoucnosti Sýrie v černomořském městě Soči, ale opoziční blok bojkotoval konferenci a tvrdil, že jde o pokus podkopat úsilí OSN uzavřít dohodu.³² Po odsouzení plánů rozdělení Sýrie v březnu roku 2018 se v Turecku následně uskutečnil trojstranný summit, který projednával cestu vpřed.³³

5 Uprchlická krize

Jak již bylo uvedeno v úvodu, občanská válka v Sýrii je válka, která má obrovské humanitární dopady. Během války bylo zabito více než 460 000 Syřanů, přes 12 milionů bylo vysídleno a více než jeden milion obyvatel bylo zraněno.³⁴

Mnoho Syřanů tedy začalo hledat bezpečí jinde v Sýrii i mimo ni. Od února roku 2018 odhaduje Rada pro lidská práva (UNHCR), že na hranicích Sýrie je více než 6,5 milionu vnitřně vysídlených osob (opustili své domovy, ale pobývají v hranicích státu).³⁵ Do listopadu roku 2018 UNHCR zaregistrovala více než 5,6 milionů uprchlíků.³⁶ Většinu syrských uprchlíků hostí Libanon, Turecko a Jordánsko, z nichž mnozí se pokoušejí cestovat dále do Evropy za lepšími životními podmínkami.³⁷

Ženevská úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951 popisuje uprchlíka jako osobu, která se „nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti; totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, a která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit.“³⁸

---

³¹ Middle East. *Aljazeera* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

³² Tamtéž.

³³ Syria's Civil War. *Aljazeera* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

³⁴ Netřval. Pavel: *Občanská válka v Sýrii*. Praha 2015.

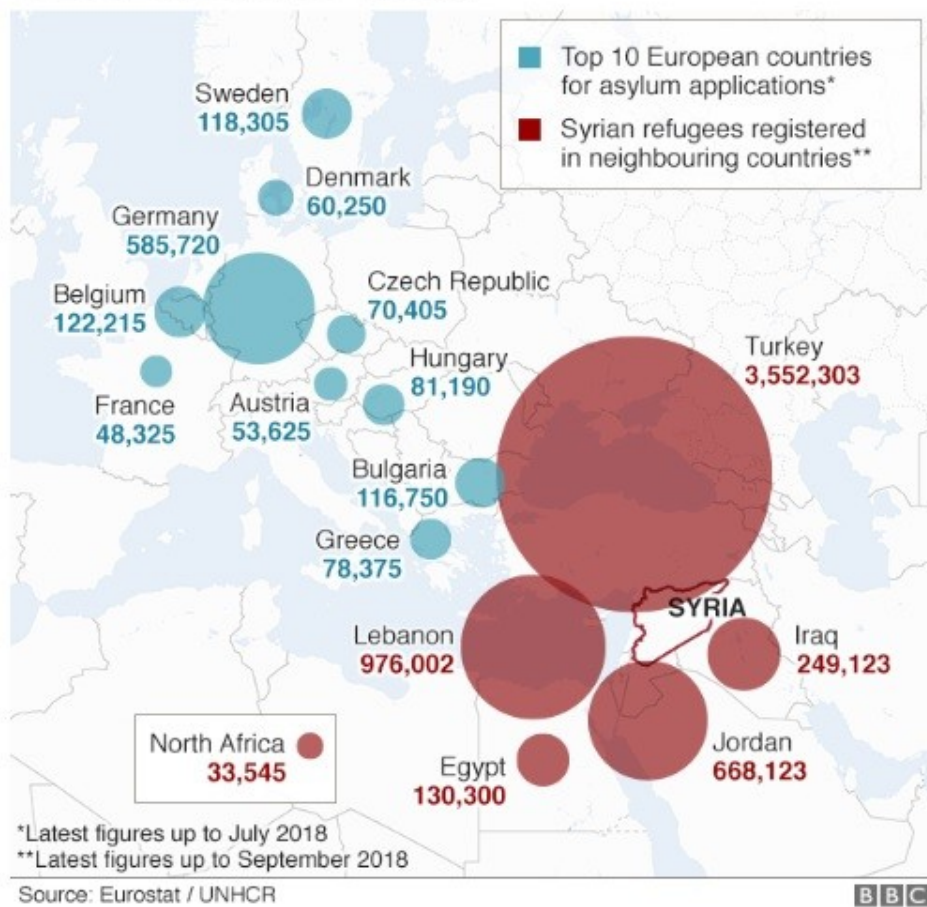
³⁵ Middle East. *Aljazeera* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

³⁶ Syria Regional Refugee Response. *Operational Portal Refugee Situations* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

³⁷ Middle East. *Aljazeera* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

³⁸ Úmluva o právním postavení uprchlíků. *United Nations* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

Where are Syrians going?

Obrázek 6: Kam uprchlíci směřují?³⁹

³⁹ Syria. BBC [online]. 2018 [cit. 2018-11-08].

Zdroje

- NETRVAL: Daniel. *Občanská válka v Sýrii*. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2015.
- ŠABACKÁ, Yvona. *Konflikt a politika velmocí na Blízkém východě: Libanon - bitevní pole velmocí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-298-1.
- Syria Population. *Worldometers* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <http://www.worldometers.info/world-population/syria-population/>
- Syria Population 2018. *World Population Review* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <http://worldpopulationreview.com/countries/syria-population/>
- Syria Regional Refugee Response. *Operational Portal Refugee Situations* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <https://data2.unhcr.org/en/situations/syria>
- Úmluva o právním postavení uprchlíků. *United Nations* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf>
- Občanská válka v Sýrii. *iRozhlas* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/obcanska-valka-syrie-mezinarodni-konflikt-islamsky-stat-asad_1802191450_mis
- Syria's Civil War. *Aljazeera* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/russia-iran-turkey-agree-roadmap-syria-180405111004526.html>
- Middle East. *Aljazeera* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2016/05/syria-civil-war-explained-160505084119966.html>
- Syria. *BBC* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-35806229>
- Guide to the Syrian Civil War. *The Atlantic* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <https://www.theatlantic.com/international/archive/2015/10/syrian-civil-war-guide-isis/410746/>
- Timeline Syria. *Call of Hope* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <https://www.callofhopeus.org/blog2/timelinesyria>

- Válka v Sýrii. *Česká televize* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2419900-statisice-mrtvych-a-obri-migracni-vlna-valka-v-syrii-trva-uz-sedm-let>
- Obrazem: Válka v Sýrii. *Aktuálně.cz* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/foto-obcanska-valka-v-syrii-trva-uz-sest-let/r~220163a208bd11e79d89002590604f2e/?redirected=1539896456>
- Sýrie. *Britské listy* [online]. 2018 [cit. 2018-11-08]. Dostupné z: <https://blisty.cz/art/93263-syrie-obvinila-turecko-z-porusovani-dohody-v-idlibu.html>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Obyvatelstvo Sýrie - křivka	4
Obrázek 2: Růst/pokles obyvatelstva v Sýrii	4
Obrázek 3: Náboženství v Sýrii	5
Obrázek 4: Kdo je do války zapojen?.....	8
Obrázek 5: Rozdělení Sýrie	9
Obrázek 6: Kam uprchlíci směřují?.....	11